

ОКРИЛЕНІ ПОЕЗІЄЮ

Ліна КАРПЕНКО,

*викладач зарубіжної літератури
Ніжинського професійного аграрного ліцею*

ВІРШОВАНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ЗАРУБІЖНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

КОРОТКІ ВІДОМОСТІ ПРО ПЕДАГОГА

Карпенко Ліна Григорівна народилася 22 серпня 1981 року в с. Дігтярі Срібнянського району Чернігівської області. Вірші почала писати ще в студентські роки, коли світ здавався прекрасним, душа повнилась надіями на щасливе буття, професійне утвердження, реалізацію творчих задумів, розмаїття емоцій і переживань. Освіту здобувала в Ніжинському державному педагогічному університеті імені Миколи Гоголя на філологічному факультеті (1998 – 2003), де пізнавала світ слова та літератури. Саме університетські роки стали каталізатором для її поетичного самовираження.

Після закінчення інституту Ліна Григорівна працювала вчителем української мови і літератури в Чернігівській загальноосвітній школі № 29.

Із 2010 року і донині викладає зарубіжну літературу в Ніжинському професійному аграрному ліцеї.

Натхнення для написання віршів творчий педагог черпає з повсякденного життя, надихаючись красою природи Чернігівщини, замислюючись над проблемами сьогодення, намагаючись поділитися з читачем власними емоціями, філософськими роздумами про сенс буття, про вплив минулого на сьогодення, про майбутнє України.

Поезія п. Ліни є відображенням її внутрішнього світу. Уважно спостерігаючи за людьми та подіями, вона пише про любов, біль, радість, надію, патріотизм, прагнучи донести до читача думку щодо важливості зв'язку людини з рідною землею, намагаючись у художній формі розкрити найтонші нюанси людської душі.

Своїми емоціями та переживаннями авторка ділиться зі здобувачами освіти, колегами та друзями, використовуючи вишукане українське слово, красу й багатство, образність, багатозначність якого глибоко відчуває. Серед художніх засобів перевагу надає тропам (художнім епітетам і метафорам...).

Ідея створити й використати на уроках зарубіжної літератури віршовані оповіді про життя і творчість зарубіжних письменників трансформувалась у візитівку творчого вчителя, який в такий спосіб намагається урізноманітнити подання навчального матеріалу для підвищення ефективності його сприйняття, засвоєння та запам'ятовування.

Юліуш Словацький

На квітучо-зеленій Волині,
у нашій славній рідній Україні
В будинку з видом на гору Бону
народився поет, відомий світу всьому...

Навчавсь на фінансиста і писав,
романтиком в літературі став.
Поєми, драми і вірші,
оди та гімни, бойові пісні...

Проти кривавих виступав конфліктів
і мріяв лиш про мир у всьому світі.
Національний дух повстанців підіймав
й пророком для поляків став.

Хоч визнання прийшло не зразу,
та Юліуш стійким був до поразок.
Поневірявся, маючи талант,
майстер-поет, вигнанець-емігрант.

За «давньою Вітчизною» тужив,
бо Україну палко й віддано любив.
Мріяв про дружбу Польщі й України,
стосунки їх були тоді в руїні...

Шандор Петефі

Угорщина – «країна-сонце» у Європі,
Дунай блакитний, кава запашна.
Термальні СПА-курорти, виноробні,
межує з Україною вона...

Мадьяри народились тут, зросли
і мовами двома вільно говорять.
Угорські звичаї і побут зберегли,
а дві країни навпіл серце ділять...

Натхненні оди Батьківщині і романси,
пісні веселі, вірші про любов.
Його доробок творчий викликає щиру заздрість.
Співець і воїн – так назвав його народ!

У перемогу вірив і у волю,
писав поезії, підтримував звитяжний дух
угорців-побратимів, які кров'ю
стікали від страшених мук...

Шукав гармонію в житті і цінував людину,
а розум називав умовою краси.
Для Петефі прекрасне те життя єдине,
що світлом думки сяє навіки.

Життєве кредо Петефі – це мужність,
а для сучасників він – воїн непохитний.
Борець за правду, честь і гідність,
його девіз: «Голодний, але вільний!»

Шанують Петефі на славнім Закарпатті.
Як в Ужгород поїдете, то радимо відверто
обов'язково в серці міста побувати –
на площі Шандора, тут вся історія поета.

Із шаблею в руках він постає,
легенду знають жителі містечка:
хто свою руку на цю шаблю покладе,
у того мрії всі здійсняться безперечно!

Анна Франк

В красивім містечку Франкфурт-на-Майні,
в єврейській родині Отто й Едіт,
з'явилася дівчинка з іменем Анна,
що стала відомою на увесь світ.

Вона була друга і наймолодша
в родині щасливій на прізвище Франк.
І тато, і мама боялись щоночі
над ними, євреями, нацистських розправ.

Родина жила дуже-дуже стужно,
щодня релігійні долали бар'єри.
Шукали скрізь вихід вони відчайдушно,
і Нідерланди відкрили їм двері.

Анна з дитинства була надто жвава,
допитлива дуже, цікавилась всім.
Любила постійно бути в центрі уваги,
готова була до будь-яких змін.

Фашизм крокував по Європі безбожно:
Голландія, Польща – дісталось всім...
Віднині було не просто тривожно,
життя для євреїв стало страшним.

Нестерпні умови, на все заборони,
з роботи звільняли, жовту зірку носи...
Для діток єврейських окремі школи,
вони все терпіли, бо час був важкий...

Не згледілась Анна, як вже їй тринадцять,
усі рідні поруч, на щастя, живі.
Дедалі все більше Анну цікавлять
звірства нацистів у ті важкі дні.

З усіх подарунків до серця найліпше
припав зошиток картатий в клітинку.
Для Анни він став в той час найріднішим,
немов для душі рятівна соломинка.

Вона починає одразу ж писати:
про події в країні, стосунки з батьками,

хотілось про все комусь розказати,
і хтось цей – це подруга Кітті уявна.

Щоденник для Анни – майно найцінніше,
його берегла, що б не сталося в житті.
В таємному схованку в повній тиші
писала щодня Анна на самоті.

Частіше все чула про звірства жахливі,
про вбивства й знущання у таборах,
що газом отруюють цілі родини,
їй так було шкода усіх бідолах...

Та мала в душі Анна мрію єдину –
фах журналіста, духовно рости,
письменником стати, світу відомим,
Всю правду народам сміливо нести.

І все і було б так, якби ж не та зрада,
а далі відлік до смерті пішов –
транзитом у Польщу, Аушвіц табір –
на знищення курс і ніяких розмов...

Та це ще не все, потім був Берген-Бельзен,
умови нелюдські, постійні шторми.
Тепер через тиф не зустріне вже весен,
обіймуться в небі з сестрою крильми.

Рівно в п'ятнадцять Анни не стало,
душа відлетіла в неznані краї.
Дитя, яке щастя в цім світі не знало...
Ану ж, почитаєм щоденник її.

До уроку вивчення балади «Смерть матері Юговичів».
Віршоване представлення сербського народу як автора жанрів усної
народної творчості

У далекім восьмому столітті,
у великім і безмежнім світі
народність сербська сформувалась
із-поміж інших націй вирізнялась.

Але не довго існували їх князівства,
потрапили вони під владу Візантіїства.

Та патріоти-серби не мовчали
із Візантією відважно воювали.

Коли ж дванадцяте століття надійшло,
Сербію королівством проголошено було.
З тих пір усе і почалося:
не легко сербам працювалося, жилося.

Єднання й розпад, розквіт і падіння,
суперництво та міжусобні війни.
Поразки нищівні і вдалі перемоги,
були розбиті вщент життя дороги.

Тривалий час під турками ходили,
які принижували сербів та гнобили.
Османи спокою, прокляті, не давали:
знущалися з людей і землі плундрували.

Серби залежали і від країн Антанти,
Балканські війни не давали мирно спати.
І до двадцятого століття Сербію трясло:
робітників повстання, виступи селян – усе гуло!

Аж тут і Друга світова не забарилась,
кровопролиття вкотре повторилось.
Доля у сербів трагічна й героїчна,
за своє «Я» боролися одвічно.

Сербський народ привітний і гостинний,
відкритий, віруючий, позитивний.
Вони – найвищі у Європі люди,
«червоне золото» – малину – дуже люблять.

Самодостатні, горді і незламні.
Гірке минуле – це для них найтяжчий камінь.
А щоб із пам'яті ці сторінки не зникли,
в народній творчості відтворюють минуле звикли.

Передавали з уст в уста, із покоління в покоління,
бо твори ці – міцне-міцне коріння.
Одна з таких балад – про материнську долю,
трагічну, сповнену жалю і болю.

Синів – Героїв дев'ятьох аж народила,
війна ж підступна їх життя згубила...
Народ в баладах пам'ять зберігає,
їх подвиг ратний в пісні прославляє.

Щоб справедливість врешті-решт перемогла,
Щоби у мирі Сербія жила!
Тож познайомимось з духовним заповітом –
Народу сербського художнім світом.

ВІРШІ

Квітує червень

Квітує червень барвами веселки,
спекотне сонце позбулося холодів.
Під вікнами півоній оберемки,
як мантиї англійських королів.

Немов тендітні ніжні балеринки,
іриси вже танцюють свій балет.
Блакитні, жовті, білі, мов пір'їнки,
керує ними вітер-диригент.

А при землі горять голівками гвоздики,
вони свій особливий мають шарм.
Їх прикрашають крихітні росинки
і малахітовий ворсистий пеньюар.

Про щось шепочуться малі дзвіночки,
так тихо-тихо, що й не розбереш.
Ажурно вирізані їх листочки
шепочуться поміж собою теж.

Дельфініум – король в цім королівстві,
суцвіттям тягнеться до теплих промінців.
Радіє, що у нього по сусідству,
розкішний діамант на днях зацвів.

Та, власне, ось вона – це юка-наречена,
серпанок білосніжний приміряє.
Її краса невпинна та шалена
в дельфініума мову відбирає.

А хризантеми влітку – справжнє диво,
не сплутаєш ні з чим їх аромат.
Розкішно-гіркуватий та сміливий,
хіба не зовсім літечка формат.

І завжди наполегливий клематис
дереться вперто до сусідів на паркан.
Він альпініст, він вміє не боятись,
долати труднощі й не мати ран.

Чарує око аметистова лаванда,
солотко-трав'яний.
Вона – парфум її гармонії і спокою принада,
сміливо каву із лаванди пий.

Так ніжно дивляться петуній оченята,
їх квіточки – суцільний оксамит.
Рясніють на балконах, на дверцятах,
на клумбах влітку – квітка-фаворит.

Пухнасті кульки та м'які хмаринки –
це агератуму суцвіття ніжні-ніжні.
В ландшафтному дизайні – це родзинки,
легкі, яскраві і такі розкішні.

Розкрили перші пуп'янки троянди,
їм ціле літо ще цвісти й цвісти.
Спостерігатимуть серпневі зорепади
провісники романтики й краси.

А чорнобривці, як про них забути?
Аж до морозів будь квітнути й буяти.
Їх простоту нам, людям, не збагнути,
вони без шику вміють землю прикрашати.

Веселки барвами квітує червень,
спекотне сонце спокушає нас теплом.
Така краса є стимулом до звершень:
неси, людино, в світ лише добро!!!

04.06.2025 р.

Мене на каву осінь запросила...

Мене на каву осінь запросила,
і я на зустріч радісно пішла.
І хоч на дворі мжичка моросила,
я все одно щасливою була.

Ішла чарівним золотим тунелем,
теплом своїм мене він враз зігрів.
Солодко пахло вільхою і хмелем,
Що стан старого дуба оповив.

Горів багрянцем клен широколистий,
палкі обійми щедро розкривав.
Все спокушав калину на узліссі,
якби лиш міг, її б зацілував.

Берізки коси одна одній заплітали,
на них гойдалися бешкетники-вітри
І сонечко привітно посміхалось,
Красу земну вітаючи згори.

І шаруділо листя під ногами,
і мох зеленим килимом стеливсь.
Здіймались сосни в небо корогвами,
тримаючи ясну блакитну вись.

Я повагом ступала по стежині,
вдихала осені цілющий аромат.
Здалеку чулись клекотання журавлині,
старий вожак давав польоту старт.

Пишалося горобинове намисто,
а в павутинні заблищав гірський кришталь.
І я кружляла в хуртовині з листя,
закутавшись в туманову вуаль.

Не зчулася, як зустріч промайнула,
на столику холола кави чаша...
Аж раптом голос осені почула:
«Ну що, сподобалася зустріч наша?».

Я обернулася... вочевидь, почулось?

Посвята

Скільки їх полетить ще у небо?
Соколят, янголят, лелечат?
За їх душі молитись нам треба
і живими їх пам'ятать...
Двадцять сім, дев'ятнадцять чи двадцять...
Молоді, ще не знали життя.
Зависоку ціну вони платять -
відлітають у небуття...
Сміло дивляться смерті ув очі,
виклик кидають клятій старій.
І не вірять у сни пророчі,
лише совісті вірять своїй.
Що помруть, вже давно не бояться,
у щоденне життя це ввійшло.
Лиш думки в голові рояться:
Не вони?..... То хто ж тоді, хто?
За родину, за землю, за небо,
мирне небо ідуть вони в бій.
Не тому що так хочуть, так треба.
і не всі повертаються в стрій.
Молодече тіло підкосить
ота клята чорна стара.
Материнські ж сльози, мов роси,
вмиють тіло, а в серці жура...
І являтися буде у снах лиш
молоденьке юне хлоп'я.
"Чом погано, рідненька, спиш?"-
запитає тихенько здаля.
А вона відповість спроквола:
"Я тепер вже, мабуть, не засну...
Не забуду ніколи, ніколи
біле личко і чорну труну".
Він озветься німим безголоссям,
гляне в очі її вже німі.
Поцілує геть сиве волосся
і безслідно зникне в п'їтьмі...
І кричатиме тиша мовчанням,
пам'ять бігтиме спогадам вслід.
Материнське з грудей зітхання
перетворить цей світ на лід.
Скільки в небо ще їх полине?
Соколят, янголят, лелечат?
І в щасливу, і в прикру годину
ми їх будемо ВСІХ пам'ятать!!!

Моя країна у війні

Моя країна у війні: і плаче, і кричить,
а світ неначе онімів, а світ мовчить...
В моїй країні морок скрізь, страшна пітьма,
а світ веде все балачки, а дій нема...

Кудись поділася блакить, світанок почорнів,
дивлюсь і думаю про те, що світ цей захворів.
До горя байдуже йому, людське життя – ніщо,
сусіду, що вбива щодня, із рук усе зійшло.

Біда пороги оббива в дім кожної сім'ї,
а світ говорить: «Що ж бува... Тепер нелегко всім...»
Не вірять у плачі вдовиць, дітей і матерів...
Чомусь у мене відчуття, що світ цей геть здурів.

Безвихідь, розпач у серцях – ніяк бо не мине,
а світ шипить, мов та змія: «Усе це не страшно...»
Безмежний відчай у душі аж Всесвіт затісний,
я переконана тепер, що світ глухонімий.

Не чує він ні молитов, ні скарг, ані вимог,
бо в іншому вимірі живе: без обстрілів й тривоги.
За нас вирішують усе пихаті старі пні,
а світ, немов дурне маля, купається в брехні.

Щодня по колу все іде: гарантії, розмови,
а в Україні в небуття не сотні йдуть – мільйони.
Розстрілюють – «невдячні ми», замало нас убили...
Стовідсотково знаю я, що ти, світе, безсилий.

Щомиті чуєм звідусіль то той, то інший блеф,
від тебе, світе, чітко йде лиш лицемірства шлейф.
На відчайдушне «порятуй» ми чуємо «віддай»,
ти, світе, просто заблудивсь – з дияволом не грай.

За ним, мов той сліпець, не йди – в безодню заведе,
у марнославстві і ганьбі навіки пропадеш.
Мій божевільний світе, знай – не вірю я тобі,
не вірю я в рожевий рай, я вірю лиш собі.

Моя країна у війні: стікає кров'ю – знай,
вона розп'ята на хресті, прошу: «Не відвертайсь!».
Не бійся зла, не будь сліпим, а просто чітко дій!
Може, тоді настане мир і на землі моїй.

20.03.2025 р.